

Moss
kommune

Håndbok for grønnere arrangementer

Grønnere arrangementer i Moss kommune

Denne håndboken gir veiledning for hvordan du kan gjøre ditt arrangement grønnere og mer bærekraftig.

Som arrangør har du mulighet til å påvirke gjennom å ha en grønn profil og sette bærekraft i sentrum. Det sender ut signaler til publikum, samarbeidspartnere, leverandører, produsenter og andre aktører om at dere tar samfunns- og miljøansvar. Moss kommune er en sentral aktør i utvikling av kulturlivet i kommunen, og skal være en stabil tilrettelegger som bidrar med infrastruktur og stimulerer til aktivitet og samhandling mellom alle kulturlivets aktører. I den anledning ønsker vi å kunne tilby veiledning og tilrettelegging.

Moss kommune oppfordrer alle, og spesielt de som leier kommunens grunn til å ha en tydelig miljøprofil på arrangementene sine. Vi skal bli en plastsmart kommune, med mål om å fase ut unødvendig engangsartikler i plast i våre virksomheter. Alle kommunale arrangementer skal derfor i størst mulig grad være plastfrie.

Alle kan gjøre litt

Det er viktig å ha en god oversikt over hvordan arrangement deres påvirker miljøet, og det første steget er å undersøke miljøbelastning i form av avfall, innkjøp,

transport energi- og vannforbruk, klimagassutslipp, direkte naturinngrep mm. Å ha en oversikt over belastning gjør det enklere for dere å velge hvilke tiltak som er relevante for deres arrangement. Det kan også gi bedre kontroll over utgifter og dermed fungere som et styringsverktøy.

Til å begynne med kan det være lurt å begrense fokus til 2-3 tiltaksområder eller plukke ut enkelte tiltak fra sjekklisten som er å finne på neste side. Ved å ha en lokal, kortreist og grønn profil, med fokus på miljø i alle ledd, kan dere påvirke andre til gode vaner. Derfor er det viktig å ha nøye utvalgte samarbeidspartnere, leverandører og tjenester som dere har undersøkt på forhånd.

Å involvere lokale arrangører og andre i lokalsamfunnet skaper identitet og gir eierskapsfølelse. Denne håndboken er derfor laget med innspill fra lokale arrangører i nye Moss kommune og andre som har interesse for kulturliv i kommunen.

Leie av arealer

Kontakt Moss i Sentrum for leie av areal for stand, arrangement og tilgang til strøm i Dronningens gate (gågata), Kirketorget, Kirkeparken (paviljongen) eller på Øvre torg.

Kontakt Avdeling for Natur, klima og bymiljø for leie av øvrige arealer i Moss kommune (parker, strender).

Sjekkliste

Her er noen tiltak du kan gjøre for å gjøre arrangementet ditt grønnere og mer bærekraftig. Prøv å velge ut minst ett fra hver kategori.

Avfall

- Ha god og oversiktlig kildesortering og strategisk plassering.
- Samarbeid med renovatøren.
- Engasjer frivillige til å plukke søppel og holde det ryddig.

Innkjøp

- Dersom det må kjøpes inn, kjøp miljøsertifiserte og gjenbrukbare produkter.
- Kjøp brukt eller lei istedenfor å kjøpe nytt.
- Krev at leverandør tar emballasje i retur

Transport

- Samarbeid med transportsektoren for å få rabatterte eller gratis billetter.
- Ha trygg sykkelparkering (gjerne med vaktordning).
- Etterspør utslippsfri vare- og tjenestelevering.

Mat og servering

- Ha veganske og vegetariske alternativ.
- Server mat som ikke behøver bestikk, tallerkener etc.
- Bruk lokale råvarer og produkter, samarbeid med nærprodusenter.

Energiforbruk

- Velg lokaler eller områder hvor dere kan koble dere på strøm for å unngå bruk av aggregater.
- Bruk partikkelfilter dersom dere er avhengig av å bruke aggregat.

Tiltaksområder

Avfall	5
Innkjøp	6
Mat og servering.....	7
Transport	8
Energiforbruk.....	9
Dekor	10
Natur.....	11

Avfall

Begynn tidlig med å planlegge arrangementets innkjøp og gjennomføring med ambisjon om å produsere så lite avfall som mulig. Det kan være lurt å sette seg mål i forkant, for eksempel å kildesortere 50% av avfallet.

- Lag en oversikt i forkant av arrangementet over hvilke typer avfall som vil oppstå (matavfall, plastikk, papp og farlig avfall).
- Start tidlig med å lage en avfallsplan sammen med renovatøren.
- Utarbeid en sorteringsguide som passer arrangementet ditt og som enkelt beskriver hva som skal kastes hvor. Denne bør henges opp ved avfallsstasjonene.
- Ha oversiktlige, universelt utformede og godt synlige avfallsbeholdere som det skal være lett å kildesortere i.
- Tenk kreativt og test ut nye pantssystemer eller sorteringsløsninger. Dere kan for eksempel innføre pant/miljøavgift på gjenbruksglass.
- Samarbeid med lokale gjenbruksstasjoner om å organisere utleiesentraler under arrangementet, lei ut regntøy og gummistøvler slik at dere unngår plastikkponchoer.
- Engasjer frivillige organisasjoner, lag og foreninger til å plukke søppel, sortere og holde det ryddig. Dette sender ut signaler om at dere prioriterer god avfallshåndtering.
- Husk! Frityr-, matolje eller annen forurensende væske må leveres til avfallsmottak.

Innkjøp

Som arrangør og innkjøper har dere stor påvirkningskraft gjennom å velge hvilke leverandører og produsenter dere samarbeider med. Ha en person eller mindre gruppe som har ansvar for innkjøp og lagerstyring.

- Få oversikt over nødvendige innkjøp, start dette arbeidet i god tid før arrangementet.
- Lei utstyr, eller kjøp brukt.
- Unngå å kjøpe inn engangsartikler, kjøp heller gjenbrukbare, resirkulerte eller resirkulerbare produkter.
- Om dere må kjøpe inn plastprodukter, velg 100% fornybar eller resirkulert plast.
- Velg leverandører som har innført miljøledelse og tilbyr miljøsertifiserte varer.
- Avtal at leverandør tar emballasje i retur.
- Undersøk muligheter for retur av ubrukte produkter.
- Unngå innkjøp av produkter i engangsemballasje og porsjonspakninger.
- Kan dere gå sammen med andre og opprette en delesentral av utstyr?

Mat og servering

Som arrangør kan du sette krav til maten som serveres, og at den skal være i tråd med arrangementets miljø- og bærekraftsprofil. Å ha en grundig matplan og en matansvarlig kan gi bedre oversikt og minimere matsvinn. *Husk! Du som driver næringsmiddelvirksomhet, har meldeplikt til mattilsynet dersom du skal selge varene dine på festivaler og marked.*

- Undersøk forventet forbruk og lag en plan for hvor mye mat som skal lages, dette kan bidra til å minimere matsvinn.
- Ha matsservering som ikke behøver bestikk og tallerkener, eventuelt oppfordre publikum til å ta med eget servise, spork, kopp.
- Ha en sesongbasert meny.
- Minimer rødt kjøtt og ha vegetariske/veganske alternativ.
- Velg nærproduserte varer, gjerne økologiske.
- Tilby ulike porsjonstørrelser.
- Sørg for å kjøpe miljøvennlig mat (se f.eks. WWF sjømatguide). Opplys gjerne om dette på menyen.
- Ikke produser for mye mat uten å ha en avtale med underleverandør om overskuddsmat, eventuelt gi bort mat til veldedige organisasjoner.
- Bruk restematen kreativt, og vis at man kan lage god mat av rester.
- Kjøp mat og varer i større emballasje og pakninger, ikke ha porsjonspakninger.
- Sett opp vannstasjoner/vannvogner hvor man kan fylle egne flasker og kopper.
- Server drikke i gjenbruksglass.

Transport

Transport står ofte for en stor andel av arrangementets miljøbelastning, og det kan være lurt å sette et mål for hvor mange som skal sykle, gå eller ta kollektiv transport. Undersøk transportbehovet i forkant.

- Dele ut en kopp kaffe/te til de som har syklet, gått eller tatt kollektivtransport.
- Ved store arrangementer, se på muligheten for samarbeid med transportsektor om å få rabatt eller bussbillett inkludert i billetten.
- Tilrettelegg for sykkel og sparkparkering, gjerne bevoktet.
- Ha en kolonne hvor publikum kan huke av eller skrive ned hvordan de planlegger å komme seg til arrangementet når de kjøper billetten.
- Etterspør eller sett krav til utslippsfri levering av varer, tjenester, bidragsyttere etc.
- Bruk el-bil dersom det er behov for bil.

Energiforbruk

Å måle og registrere energiforbruket regelmessig kan avdekke om det er noe unødvendig bruk av energi, og det gir god oversikt over hvilke strømbehov dere har. Dette er nyttig for fremtidige arrangement.

- Undersøk muligheten til å koble seg på strøm.
- Unngå bruk av diesellaggregat, dersom man har behov for dette bør det brukes partikkelfilter.
- Lei eller kjøp elektriske maskiner.
- Legg vekt på energieffektivitet ved innkjøp eller leie av nytt utstyr.
- Bruk fornybare strømkilder (inngå partnersamarbeid med solcelleleverandører eller andre aktører om å vise frem produkter mot å få strøm).

Dekor

Pynt og dekor til arrangement er flott, og man kan dekorere på bærekraftige måter.

- Unngå å bruke sperrebånd i plast, det finnes gode gjerdeløsninger.
- Lysshow istedenfor fyrverkeri.
- Ikke bruk konfetti, ballonger, glitter eller girlandere i plast.
- Spar på dekoren slik at den kan gjenbrukes senere på andre arrangement.
- Ikke kjøp dekor med årstall på (med mindre det er et spesielt jubileum etc.). På den måten kan dekoren gjenbrukes.
- Tenk bærekraft ved eventuell utdeling av reklameartikler og andre «give-aways».

Natur

Sjekk om arrangementet fører til varige endringer eller uønskete av arealet, natur eller friluftslivsområder. Undersøk på forhånd om det er spesielle hensyn du må ta til området du skal bruke.

- Etterlat området i bedre stand enn da du tok over.
- Sette inn tiltak for vern av kulturminner og verneverdige områder hvis dette eksisterer i arrangementsområdet.
- Sett inn tiltak for å beskytte biologisk mangfold i arrangementsområdet, der dette er aktuelt.
- Plante et tre (dette må avklares med kommunen på forhånd om hvor og hvilken art som egner seg).
- Innkjøp som kan bli stående i parken etter arrangementet som en gave (dette må avklares med kommunen i forkant).